

סיכום לפרק "ביצד"

היתה כי בכל מקרה שהיבמה אסורה ליבם, בין משום איסור לאו כללי, או "איסור קדושה", גם אם האיסור מיוחד לכהנים וכיוצא בהם, ואפילו הוא איסור שמדברי סופרים – אסורה אמנם להתייבם בפועל, אולם מכיון שחלה עליה חובת ייבום מן התורה – הרי היא, כשלעצמה, חולצת, אבל אם יש לה צרה שאינה אסורה הרי אותה צרה יכולה להתייבם. פתרון זה של חובת חליצה ולא ייבום קיים גם כאשר יש ספקות, ולא ברור אם, ומי הם, החייבים במצוות ייבום.

אגב הדיון בבעיות אלה סוכמו גם איסורי ה"שניות" – נשים שהן קרובות משפחה ואינן בגדר איסור ערוה מן התורה, אלא שנאסרו בגדר "משמרת" – כדי לא להחליף בין אלה ובין הנשים האסורות משום ערוה ממש. המקור העיקרי להלכות אלה הוא בפרק זה, ונשארו כמה בעיות שנויות במחלוקת בין הפוסקים.

נושא אחר שדובר בו בפרק זה הוא האיסור הכללי לשאת אשה בנישואין כאלה שיש בהם משום חשד של התנהגות בלתי כשרה בעבר, או הגורמים להטיל ספק במהימנותה של עדות או בכשרות הדיינים.

בפרק זה, המרובה בנושאים, נדונו וסוכמו כמה בעיות בדיני הייבום, ואגב כך – בדיני נישואין בכללם.

בכירור הדברים שבתחום האֶהָהוּת סוכם להלכה כי "אשת אחיו שלא היה בעולמו" (שהיא: כל אשה שהיתה נשואה לאחיו של היבם ומת לפני שנולד היבם) אין עליה דין ייבום (ואפילו נתייבמה לאח אחר וחזרה ונפלה לייבום), ופוטרת את עצמה ואת צרותיה מייבום וחליצה.

אף שלכתחילה מצוות הייבום נעשית על ידי הגדול שבאחים, למעשה כל האחים כשרים לכך. לענין הגדרת אח סוכם כי דין הייבום חל על אח מן האב דווקא. עם זאת, הגדרת "אח מן האב" פירושה: אפילו נולד שלא במסגרת הנישואין, ואפילו הוא ממזר. אבל לבד מן הנולד מהשפחה והנכרית. וכיוצא בו נתפסה הגדרת ה"בן" במובן הרחב ביותר – כל צאצא של האח המת, בין בן ובין בת, או אחד מצאצאיהם, בין שהוא כשר ובין שהוא פסול (וכאמור – חוץ מבן שנולד משפחה ונכרית) הרי זה נחשב כבן ופותר את אמו מן הייבום.

בעיה עיקרית אחרת בפרק זה היתה בדבר יבמות האסורות ליבם לא באיסור כרת אלא באיסור אחר. המסקנה בענין זה